

Bij Kabinetsmissive van 13 november 2007, no.07.003667, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Staatssecretaris van Justitie, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het voorstel van wet tot invoering van een nieuw griffierechtenstelsel in burgerlijke zaken (Wet griffierechten burgerlijke zaken), met memorie van toelichting.

Het wetsvoorstel voorziet in een nieuwe regeling voor de heffing en inning van griffierechten in civiele zaken. De Raad van State onderschrijft de strekking van het wetsvoorstel, maar maakt een opmerking over de betekenis van het stelsel voor de toegang tot de rechter, de vrijstelling van griffierecht voor het indienen van een verweerschrift bij de kantonrechter of de pachtkamer bij de rechtbank en de afschaffing van artikel 243 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Hij is van oordeel dat in verband daarmee aanpassing van het voorstel wenselijk is.

1. Uitgangspunten van het nieuwe stelsel zijn de vaststelling van vaste tarieven in alle zaken in plaats van een percentageregeling, een vast laag tarief voor on- en minvermogenden en de introductie van het uitgangspunt van inning van het griffierecht aan het begin van de procedure.

Hoewel de toelichting stelt dat bij het opstellen van de nieuwe regeling gold dat de toegang tot het recht voor de burger gewaarborgd moet blijven, mist de Raad in de toelichting een uiteenzetting waaruit blijkt dat een stelsel dat uitgaat van deze kenmerken aan deze eis voldoet. In aanmerking genomen het karakter en de omvang van de voorgestelde wijzigingen meent de Raad, mede gelet op artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat een dergelijke uiteenzetting in de toelichting niet mag ontbreken. Het college adviseert een dergelijke toelichting alsnog te geven.

2. In artikel 4, tweede lid, van het wetsvoorstel wordt een opsomming gegeven van processuele handelingen waarvoor – in afwijking van de hoofdregel - geen griffierecht is verschuldigd. Deze vrijstellingen zijn ontleend aan de Wet tarieven in burgerlijke zaken. Onderdeel a betreft het indienen van een verweerschrift bij de kantonrechter of de pachtkamer bij de rechtbank.

Nu in het voorstel de reguliere tarieven die in eerste aanleg bij de kantonrechter worden geheven van natuurlijke personen gemiddeld aanzienlijk zijn verlaagd en voor arbeidsgeschillen de competentiegrens van 5000 euro niet geldt¹, is het, mede gezien het vaste tarief voor on- en minvermogenden, niet zonder meer logisch dat deze vrijstelling wordt gehandhaafd, zo min als de vrijstelling voor het indienen van een verweerschrift bij de pachtkamer. De Raad adviseert artikel 4, tweede lid, onder a, nader te bezien.

3. De inning en verrekening van de proceskostenveroordeling voor zaken waarin wordt geprocedeerd met een toevoeging geschiedt thans door de griffie op grond van artikel 243 Rv. Omdat in het voorstel de "indebetstelling" wordt afgeschaft en daarmee ook de bijzondere procedure inzake de afwikkeling van de proceskostenveroordeling bij winst van de procedure ten gunste van een on- of minvermogende partij, is het niet

¹ Artikel 93 Rv.

langer logisch om voor on- of minvermogenden een uitzondering te maken op de regel dat de partij die de procedure wint, zelf verantwoordelijk is voor het incasseren van de proceskostenveroordeling.² Artikel 243 Rv wordt daarom geschrapt.³

De Raad is niet overtuigd van de redelijkheid van het niet langer voorzien in enigerlei vorm van een wettelijke regeling waarbij ten gunste van on- en minvermogenden de nodige voorzieningen zijn getroffen teneinde hen zo min mogelijk te belasten met het incassorisico in het geval dat hun tegenpartij in de kosten is verwezen. Niet zonder meer valt in te zien dat on- en minvermogenden doorgaans in staat zullen zijn deze kosten te incasseren zonder het inschakelen van degenen die professioneel rechtshulp verlenen en dat geen compenserende maatregelen nodig zijn om voor hen te voorzien in het gesignaleerde risico. De kosten van rechtsbijstand ten behoeve van dergelijke incasso's dienen onder meer in de afweging te worden betrokken bij het voorstel tot schrapping. De gevolgen van dat voorstel voor de regeling van de proceskostenveroordeling in art. 8:75 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 13a van de Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften vergen tevens aandacht. De Raad beveelt aan het voorstel tot schrapping van art. 243 nader te bezien.

4. Voor redactionele kanttekeningen verwijst de Raad naar de bij het advies behorende bijlage.

De Raad van State geeft U in overweging het voorstel van wet te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

De Vice-President van de Raad van State,

² Memorie van toelichting, algemeen, paragraaf 1.5 Schrappen van artikel 243 Rv.

³ Artikel 32, onderdeel L van het voorstel.

Bijlage bij het advies van de Raad van State betreffende no. W03.07.0412/II met redactionele kanttekeningen die de Raad in overweging geeft.

- De redactie van artikel 8, vierde lid en artikel 9, vijfde lid, zo mogelijk op elkaar afstemmen.
- In artikel 16, eerste lid, onderdeel b "bedoeld artikel 35" vervangen door: bedoeld in artikel 35; dezelfde wijziging in de artikelen 112 (artikel 32, onderdeel c) en 276 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (artikel 32, onderdeel m).
- In artikel 32, onderdeel j, "vierde tot en met de zesde" vervangen door: derde tot en met de vijfde.
- In artikel 32, onderdeel l, "2. Er wordt een lid toegevoegd" vervangen door: 2. Er worden twee leden toegevoegd.
- In artikel 219a, tweede lid (artikel 32, onderdeel k) "wordt" vervangen door: is.
- In artikel 282a, vierde lid (artikel 32, onderdeel n) "dat" schrappen.
- De artikelen 55 en 56 opnieuw bezien in verband met de intrekking van de Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf en de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 (Staatsblad 2006, 605).
- In verband met het vervallen van artikel 243 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de artikelen 205, 244 en 289 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aanpassen.